

از لابلای یادداشت‌ها و نیشته‌های روزمره ام

شعنه‌های حزین باتلاق نظامی

حضور قوت‌های نظامی ایالات متحده و ناتو در اراضی کشور ما
تغییر وضعیت در افغانستان و منافع ملی کشورهای همجوار

کشورهای آسیای مرکزی و وضعیت ژئوپولیتیکی منطقه
اهمیت افغانستان در انتقال نفت به جنوب آسیا
چارچوب موجود بازخوانی مفهوم امنیت ملی
معضلات حقوق اجتماعی افراد ملکی

سقف آزادی رابطه مستقیم با قامت فکری مردم دارد. با همت بلند
مردمان، سقف بلند می‌شود. در جامعه‌ای که قامت تفکر و همت
مردم کوتاه باشد، سقف آزادی هم بهمان اندازه کوتاه می‌شود.
وقتی سقف آزادی کوتاه باشد، آدم‌های بزرگ سرشان آنقدر به
سقف می‌خورد تا حذف شوند. بعضی از آدم‌های بزرگ هم
برای بقا، آنقدر سرشان را خم می‌نمایند که کوتوله می‌شوند. آن
وقت سقف‌ها پایین و پایین‌تر می‌آید و مردم بیشتر و بیشتر کمر
شان را خم می‌نمایند تا اینکه دیگر نمیتوانند قد راست کنند.

قبل از تذکر مسایل کلی و عمومی، طرح پرسش‌هایی بشرح زیر حتمی و لازمی پنداشته میشود:
دروضعیت و شرایط کنونی، آیا می‌توان به تأمین ثبات در کشور و ایجاد امنیت در منطقه امیدوار بود؟ آیا نشانه‌های برگشت وضعیت عادی و فارغ از دغدغه تداوم جنگ و انفجار بمب و خمپاره در کشور اصلن موجود می‌باشد؟
آیا درصدد آن نمی‌باشند تا با تداوم نبردهای خونین‌تر، چنین درگیری‌ها را به محلات دیگر منطوقی و فرا منطوقی گسترش بخشند؟ آیا هدف تحکیم حضور ایالات متحده و ناتو در کشور ما بمنظور نظارت بر منطقه نمی‌باشد؟ آیا دستیابی به اهداف اقتصادی و تأمین منافع انحصارات غارتگر نفتی امریکایی مطرح بحث نمی‌باشد؟ آیا مبارزه علیه ترور ریزم و "القاعده" جزء برنامه‌های از قبل ترتیب داده شده و قبلن سرهم بندی شده توسط ارگان‌های استخباراتی آیا

لات متحده محسوب نمی گردد؟ به این واقعیت باید پی برد که همه اقدامات و عملکردهای سازمان های استخباراتی و در رأس سیا، حتا سال ها قبل از واقعه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ تهیه و ترتیب گردیده و اما پس از تکوین واقعه یادشده، اینک تمامی بشریت در عمل شاهد پیامدهای مخرب و کشنده آن می باشد. اما جهان و جهانیان، پس از چنین اقدامات و عملکردهای نظامیان و سیا سیون امریکایی، به ریش عموسام می خندند.

با در نظر داشت وضعیت کنونی، بمفهوم وسیع کلمه باید یادآور شد که هر چند عده ای از انکشاف دهندگان سترا تیژی امریکایی، از جمله هینری کیسنجر، انتظار داشت که ایالات متحده، مدت ها قبل از ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ باید با شاخ و برگ وسیع و گسترده ای وارد معرکه گردیده و به اشغال افغانستان مبادرت می ورزید. ما افغان ها به یاد می آوریم که ایالات متحده و ناتو، کشور عزیز ما را با سرعت غیر قابل تصویری متصرف گردیدند. آنها دلایل بیشماری بمنظور توجیه جنگ کنونی و تداوم آن در اراضی کشور ما به خورد دیگران دادند. می توان از آرزومندی تأمین و تحکیم هژمونی ایالات متحده تا تلاش بمنظور تصاحب منابع انرژی در زمینه نامبرد. بسیاری از کارشناسان چنین فرض می نمودند که جنگ نتیجه اقدامات اداره بوش بمنظور سرپوش گذاشتن عملکردهای شرکت های نفتی ایالات متحده و تضمین انتقال نفت و انرژی به خارج از قلمرو منطقه محسوب می گردد. در زمینه از انگیزه دیگری نیز تذکر بعمل آمده که از جمله می توان از ادعاهای مبارزه علیه مرکز ثقل و پایگاه های تروریسم و مبارزه بمنظور تایید دموکراسی و دفاع از حقوق بشر را نامبرد.

وضعیت سیاسی جدید بوجود آمده در اطراف افغانستان و حضور قوت های نظامی ایالات متحده و ناتو، بخودی خود، عواقب ناگواری را برای امنیت ملی کشور های منطقه ببار خواهد آورد که فاکتور های متنوعی در امر متذکره دخیل می باشند. چنانچه در اینمورد تذکر بعمل آمد که قبل از حوادث ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، پاکستان و ایران از باز یکنان عمده و قابل توجه در میدان بازی افغانستان محسوب گردیده که نیروهای شامل در جنگ نیز جانبداری و حمایه یکی از آنها را بخود جلب می نمودند. در عین زمان، چهره های جهادی از قبیل اسماعیل خان، برهان الدین ربانی، کریم خلیلی و احمدشاه مسعود جانب ایران را گرفته و مورد حمایت آن کشور قرار گرفتند و پاکستان در صدد آن شد تا از کارت پشتون و پشتونیزم، حداعظمی استفاده را نماید. اما چندی قبل از هجوم نظامیان ایالات متحده به اراضی کشور ما، احمدشاه مسعود توسط یکی از جمله اعضای شبکه "القاعده" با انجام اقدام انتحاری کشته شد. ربانی با وجود آنکه با دولت جدید در کشور برهبری حامد کرزی از روابط گرم و حسنه ای برخوردار بود، از قدرت حذف گردید. اسماعیل خان از متحدین نزدیک حاکمیت سیاسی، به قوماندان های محل چنین تفهیم نمود که شرکت و سهمگیری در پروسه های دموکراتیک مورد نظر، اصلن مناسب نیست و اما در نهایت امر، نامبرده بمثابه وزیر در دستگاه اداره دولت برهبری کرزی بکار گماشته شد.

باردیگر، دولت بمثابه یک مجموعه از گروه های دوگانه ای تشکیل گردید. درگام نخست آنعده از افغان هایی که قبل در ایالات متحده ساکن بودند، شامل تشکیلات دولتی گردیدند که حامد کرزی نیز جزیی از آنها محسوب می گردید. بخش دیگر، آنعده از هموطنان ما که بصورت مستقیم با ایالات متحده رابطه و مناسبتی نداشته و اما در مقابل، با متحدین ایالات متحده از قبیل عربستان سعودی، ترکیه و پاکستان از روابط و مناسبات حسنه ای برخوردار بودند. از مجموعه گروه های متذکره، باید مسوؤلان مقام های محلات و ولایت های کشور تعیین می گردیدند، در رأس یکی از گروه های نامبرده، عبدالرشید دوستم و جنرال فهیم قرار داشتند که میلان و جهت گیری امریکایی آنها بهمگان واضح و آشکار بود.

در جریان انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۸ کشور که با نخستین سال ریاست جمهوری بارک اوباما در ایالات متحده همزمان بود، دولت اوباما بر عبدالله عبدالله حساب باز نمود، اما کرزی توانست تا پست ریاست جمهو ری را همچنان حفظ نماید. می توان نتیجه گرفت که قبل از حوادث ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱، ایران بگونه دوامدار ی از داشتن متحد در عرصه سیاسی افغانستان برخوردار بود و اما در وضعیت کنونی، جمهوری اسلامی ایران، از پروسه های موجود در کشور ما در حالت انزوای سیاسی قرار دارد.

نباید فراموش خاطر ما گردد که طبق اظهارات برخی از کارشناسان امور، پیامد های گرم گردیدن بستر تعاملات نظامی ایالات متحده با ایران، برای امریکایی ها سنگین و عظیم بوده و هزینه های هنگفتی را در بر خواهد داشت

که واقعیت متذکره توسط بسیاری ها اصلن نادیده گرفته می شود.

اصطلاح "شرق نزدیک" به منطقه ای اطلاق می گردد که در برگیرنده جهان عرب، اسرائیل، ترکیه، آسیای مرکزی و قفقاز می باشد. در منطقه یادشده، ذخایر سرشار فوسیلی و منابع نفتی وجود داشته که بصورت طبیعی، علاقمندی قدرت های بزرگ جهانی را جهت تأمین منافع به منطقه متذکره سبب گردیده است. برای ایالات متحده منطقه یادشده بویژه بمنظور دستیابی منافع مهمی برایش در آنجا اهمیت داشته و از متحدین کلیدی در محل نیز برخوردار می باشد.

چنانچه ستراتیژی های معتبر امنیت ملی ایالات متحده بر این امر صحنه می گذارند که منطقه آسیای مرکزی، بخش امتداد داده شده شرق نزدیک محسوب می گردد که در آن منافع گسترده ایالات متحده مضمّن می باشد. پس از فروری اتحاد شوروی، ایالات متحده تلاش ورزید تا مانع تبدیل روسیه به قدرت جهانی گردد. بنابراین از جمله مسائلی که در دستور کار آنها قرار داده شد، از جمله یکی هم حضور فعال آن کشور در جمهوری های سابق شوروی بود. با جلب نظر و رضایت آنها، نتیجه آن شد تا پایگاه نظامی ایالات متحده (مناس) در قرغیزستان ایجاد گردد که در شرایط کنونی به مرکز حمل و نقل مبدل گردیده است. جابجایی احتمالی آلمان تحت لوای ناتو در پایگاه هوایی واقع در ترمز ازبکستان و موجودیت مرکز لوژستیک در تاجیکستان همراه با موجودیت نیروهای نظامی فرانسوی، از قوه بفعل مبدل گردید. کشور هالند نیز در صدد آن شد تا میدان هوایی بیشکیک واقع در قرغیزستان را بمنظور استقرار طیاره های شکاری اف - ۱۶ بکار گیرد.

در این میان، کشور ایران، بصورت یک کل، موجودیت قوت های نظامی یادشده را بمثابه عامل تحدید کننده امنیت ملی و بعنوان فاکتور و وسیله فشار بر آن کشور می پندارد. هرچند در آغاز امر، پس از کسب استقلال کشور های آسیای مرکزی، در صدد آن شد تا روابط و مناسبات وسیع و همه جانبه اقتصادی، سیاسی و فرهنگی با آنها ایجاد نماید، اما چنین مأمولی برآورده نشد، چه تأثیر نفوذ روسیه به کشورهای متذکره در مقایسه با آرزومندی های ایران بمنظور تأثیر گذاری فرهنگی بر آنها، برجستگی منحصر بفردی کسب نمود. علاوه بر آن، آرزومندی و علاقمندی ایران در زمینه دستیابی به تأثیر گذاری سیاسی در کشورهای یادشده و دعوت ایران به سازمان همکاری های اقتصادی نیز تحقق نپذیرفت، در کشورهای متذکره، جدا از ایران، اولویت های بیشمار دیگری در عرصه سیاست خار جی آنها مطرح می باشد. بنابراین ملحوظات، طی سال ۱۹۹۶، کشور ازبکستان به عملکردهایش رنگ سیاسی بخشیده و سایرین را به خروج از پیمان متذکره تهدید نمود.

در همین حال، حضور ایالات متحده در آسیای مرکزی، نقش و تأثیر گذاری ایران را در معادلات منطقوی تقلیل بخشیده و در نتیجه، جمهوری اسلامی ایران قادر نگردید تا از وضعیت بوجود آمده پس از فروری شوروی، استفاده آنچنانی نماید. در حال حاضر برای امریکایی ها این امکان میسر گردیده تا به آسانی به نقل و انتقال قوت های نظامی از یک پایگاه به پایگاه دیگر در افغانستان و آسیای مرکزی اقدام نمایند. قبل از ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ صرف امکان جابجایی قوت های نظامی هوایی ایالات متحده موجود بود، اما اکنون بگونه ای به وسعت عرصه تأثیر گذاری اش در منطقه مبادرت ورزید.

در وضعیت کنونی، ایالات متحده به شریک عمده و مهم اقتصادی کشورهای آسیای مرکزی مبدل گردیده است. اقتصاد نهایت ضعیف کشورهای آسیای مرکزی و وضعیت نامناسب اقتصادی آنها سبب گردید تا با استفاده از منابع پولی و امکانات مادی ایالات متحده و کشورهای غربی در اقتصاد آنها بهبودی رونما گردد. بنابراین، با سرمایه گذاری ها و مساعدت های مالی، بیش از پیش جای پا برای کشورهای کمک کننده در مناطق یادشده محکم و محکم تر گردیده و ساحه تأثیر گذاری آنها نیز وسعت و گسترش حاصل نمود.

در این مقطع، از جمله مسایل قابل ذکر یکی هم امتداد لوله انتقال نفت و گاز از طریق اراضی کشور ما به پاکستان و هند مطرح بحث می باشد. آژانس بین المللی انرژی در سال ۱۳۸۴ طی گزارشی از اهمیت مناطق دارای انرژی با ارائه فاکتورها، تذکراتی بعمل آورد که از جمله می توان هریک را چنین برشمرد:

- در حدود سی سال پیشرو، رشد و انکشاف اقتصاد جهانی و همچنان از دیداد باشندگان کره زمین، از دیداد تقاضای بیشتر به منابع انرژی را سبب خواهد گردید.

- مطابق آمار ارائه شده توسط بسیاری از کارشناسان، طبعات جنگ و درگیری مستقیم ایالات متحده با ایران، نهایت سنگین خواهد بود، اما ستراتیژیست های ایرانی، سناریوی فوق را جدی نمی گیرند. نباید فراموش نمود که موجودیت ایالات متحده در کشور ما، سبب ایجاد وضعیت جدید ژئوپولیتیکی گردیده و این گمانه زنی ها را تقویت می نماید که ایالات متحده در کشور ما زمینه ها و تحركات ضد ایرانی را دامن زده، وضعیت را در مرزهای شرقی ایران متشنج نموده و به تقویت نیروها و امکانات ضد ایرانی مبادرت خواهد ورزید. در محدوده ستراتیژی جدید ژئوپولیتیکی ایالات متحده که بر دشمنی و مخاصمت با ایران تدوین گردیده، بمثابة عامل تهدید کننده امنیت ملی کشور ایران محسوب می گردد.

طی سال ۱۳۸۹ زمانی که ایالات متحده، موجودیت و حضورش را در کشور ما تثبیت کرده بود، در ایران عبدالمالک ریگی که به انجام فعالیت های تروریستی محکوم بود، گرفتار گردید. نامبرده به اتهام سازماندهی انفجار و کشته شدن افراد ملکی در سیستان، بلوچستان و کرمان نیز متهم بود. مطابق اسناد بدست آمده، این واقعت بر ملا گردید که نامبرده با ایالات متحده و بخش های معین استخباراتی آن کشور ارتباط داشته و در زد بند های پنهانی، شر یک جرم جنایتکاران بین المللی محسوب گردید. در جریان تحقیقات، نامبرده اعتراف نمود که گذرنامه امریکایی دریا فت داشته و همچنان مسأله پناهندگی اش در افغانستان، به وی وعده داده شده است.

در نهایت امر باید متذکر گردید که ناتونی در شکست مخالفان مسلح و "طالب"ها در چه نهفته می باشد؟ عدم موجودیت و نبود راهکارسنجیده شده با وضعیت کنونی کشور، بویژه در امر مبارزه مؤثر با دهشت افگنی، حضور مخالفان مسلح و برخوردار بودن از امکانات وسیع و گسترده حاکمیت های ارتجاعی و سازمان ها و گروه های مذهبی بویژه دسته بندی های افراطی موجود در منطقه را می توان از جمله عوامل و فاکتور های موجود پنداشت. تداوم چنین حضور و موجودیت آنها در کشور، نشاندهنده این واقعت می باشد که جنگ بمنظور ریشه کن نمودن تروریسم همچنان تداوم حاصل خواهد نمود. در وضعیت کنونی نه تنها "طالب"ها ضعیف نگردیده، بلکه کلیه ظرفیت ها و امکانات جنگی شانرا نیز حفظ نموده اند. آنها از تداوم حاکمیت شان در کشور ما محروم گردیدند، اما اثرگذاری و مؤثریت شانرا در اراضی کشور ما، بویژه در محلات و مناطق همجوار با پاکستان، همچنان حفظ نمودند. طبق ستراتیژی امریکایی اعلام شده توسط اداره اوباما، تداوم مبارزه ایالات متحده در خارج از محدوده آن کشور ربه دودسته تقسیم گردیده و شامل عرصه های ذیل می گردد: جنگ بد (مانند جنگ عراق) و جنگ خوب (مانند جنگ در افغانستان). ستراتیژی متذکره شامل آغاز مذاکرات با "طالب"ها نیز می باشد.

اقدامات و تحركات ناموفق ایالات متحده در مورد سرکوب مخالفان مسلح، سبب حفظ حضور "طالب"ها در عرصه سیاسی کشور ما گردید. همچنان، از جانب دیگر، مذاکره و تفاهم با حلقه های میانه رو "طالب"ها، سبب ساز تقویت برخورد و مقابله با ایران خواهد گردید. بگفته مقامات ایرانی، همه عوامل و فاکتورهای یادشده، بنحوی از انحاء در سیاست امنیت ملی ایران متبازر گردیده که بخودی خود، وسعت و گسترش و هابیزم و تهدید خصوصیت های شیعی را در زمینه بیار خواهد آورد.

در پایان نبشته حاضر و بمثابة جمع بندی مطالب گفته آمده و مسایل مطرح شده در فوق خاطر نشان باید نمود که مشخصات جدید وضعیت ژئوپولیتیکی اطراف کشور عزیز ما، بصورت عمومی با موجودیت و حضور ایالات متحده ارتباط مستقیم دارد. در نتیجه برای کشور نامبرده واقعت های جدیدی عرض وجود نمود. با اجرا و بسررساندن نقشش بمثابة فاکتور تحدید کننده منافع ملی ایران، بازیگران جدیدی در عرصه بازی در کشور ما و تضعیف نقش دو بازیکن سنتی (پاکستان و ایران)، بخودی خود بر امنیت ملی کشورهای متذکره تأثیرگذاری باشد. همچنان نباید فراموش نمود که با ثبات اوضاع در اراضی کشور عزیز ما، بگونه ویژه ای به ایران این فرصت میسر می گردد تا بیش از هر زمان دیگر، با استفاده از چنین وضعیتی، به تحکیم امنیت ملی اش امیدوار باشد.

نزد هفتم ماه می سال ۲۰۱۸